

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali “Jamoat salomatligi va umumiy gigiyena” kafedrasini mudiri, Ibadulla Qochkarovich Abdullayevning 70 yilligiga bag‘ishlangan “Sog‘liqni saqlash tizimida menejmentning zamonaviy muammolari va istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman 2025-yil 20-21 oktabr

O‘SMIR-QIZLAR SALOMATLIGI VA UNI YANADA YAXSHILASHDA BTSYO HAMSHIRALARINING O‘RNI

Hakimova D.B.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Dolzarbligi va zarurati. Jahonda sog‘likni saqlashni rivojlantirishning hozirgi bosqichida ayol qizlarga e‘tibor berish va ularni sog‘ligini mustahkamlash bo‘yicha ko‘p islohotlar olib borilmoqda. Jumladan 2017- yil 5-yanvarda sog‘liqni saqlash sohasi vakillari bilan o‘tkazilgan videoselekt yig‘ilishida davlatimiz rahbari tomonidan xotin-qizlarimiz salomatligiga alohida e‘tibor qaratish, bunda milliy mentalitetimizdan kelib chiqqan holda, qulay sharoitlar yaratish lozimligiga alohida e‘tibor qaratilgan edi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 02.02.2018 yildagi PF-5325-son qabul qilinga “Xotin-qizlarni qo‘llab-quvvatlash va va oila institutini mustahkamlash sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi Farmonga ko‘ra, xotin-qizlarni qo‘llab-quvvatlash va oila instituti mustahkamlash maqsadida kompleks chora-tadbirlar dasturi hamda Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 10- mayidagi “Qizlar va fertil yoshidagi ayollarga ko‘rsatiladigan akusher-ginekologik va tibbiy yordam xizmatlari samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi qarori yuqoridagi vazifalar ijrosida huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Markaziy Osiyo mamlakatlarida 10-19 yoshli o‘g‘il va qiz bolalar uchun yo‘l jarohatlari va o‘ziga zarar yetkazish asosiy o‘limsabablari hisoblanadi. 2019-yilda YTHlarda 5-14 yoshdagi bolalar o‘limi bo‘yicha O‘zbekiston ko‘rsatkichi Qozog‘iston, Qirg‘iziston, Rossiya, Turkmaniston va Tojikistonga qaraganda yuqori edi. Yana bir og‘riqli muammolardan biri – bu bolalarning ruhiy salomatligini taminlash. Kompleks jinsiy ta‘lim sog‘lom xulq-atvorni shakllantirishga, jinsiy va reproduktiv salomatlik va turdosh huquqlarni himoya qilishga yordam beradi, xususan, OIV infeksiyasi va o‘spirin homiladorligi holatlarini kamaytirish orqali jinsiy va reproduktiv salomatlik ko‘rsatkichlarini yaxshilaydi. Sog‘lom turmush tarzini shakllantirish borasida yana bir muammo ham ta‘kidlandi: o‘smirlarda jismoniy faollikning yetishmasligi – qizlar orasida 84 foiz va og‘il bolalar orasida 56 foizni tashkil qiladi.

Tadqiqotning maqsadi - O‘smir qizlar salomatligini yanada yaxshilash, qizlarda kuzatiladigan kasalliklar, psixologik holatlar, erta homiladorliklar va boshqa muammolarni oldini olish. Qizlar salomatligi markazlari, qiz bolalar va o‘smir qizlarga maxsus tibbiy yordam ko‘rsatish, bolalar ginekologiyasi bo‘yicha yuqori texnologiyalarga asoslangan o‘quv-ilmiy va moddiy-texnika bazani shakllantirish. Bundan tashqari bolalar ginekologiyasi sohasida diagnostika, davolash, profilaktika va reabilitatsiya bo‘yicha yuqori texnologiyalarga asoslangan ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam berish borasida ham faoliyat olib boradi.

Xulosa. To‘yib ovqatlanmaslik yuki muammosini ham hal qilish kerak, chunki (2017-yildagi ma‘lumotga ko‘ra) 15-19 yoshdagi qizlarning 10,7 foizi ortiqcha vazn yoki semizlik, 11,9 foizi esa – kam vaznga ega. O‘smirlarning deyarli yarmi (49%) temir tanqisligidan aziyat chekadi, har xil turdagi anemiya 28% o‘smirlarda kuzatiladi, beshdan ikki qismida esa foliy kislotasi yetishmaydi. “Ta‘lim va sog‘liqni saqlash o‘rtasidagi sinergiya yaxshi ta‘lim va sog‘liqni saqlashni rivojlantirishga yordam beradi”. (Olga Kim 2022-y) Masalan, yetarli ovqatlanishni ta‘minlaydigan maktablarda davomat 8 foizga yuqori, shu bilan birga, o‘spirin qizlarda anemiya ko‘rsatkichlari 20% gacha pasaygan. Faqat sog‘liqni saqlash sohasidagi yoki boshqa biron bir jabhada harakatlar yetarli emas, biz tibbiy xizmatlardan o‘smirga qaratilgan ekologik yondashuvga o‘tishimiz kerak. Ko‘p bosqichli harakatlar o‘spirinlarni zarur jismoniy, aqliy, hissiy va ijtimoiy o‘qitish va qo‘llab-quvvatlashni ta‘minlaydigan yagona to‘liq strategiya doirasida zarur.